

Aito arktinen Master School – Lapin kehittäjäkoulu

Tuulikki Keskitalo, KT, yliopettaja, YAMK-osaamisryhmä, Lapin ammattikorkeakoulu

Outi Törmänen, TtT, yliopettaja, YAMK-osaamisryhmä, Lapin ammattikorkeakoulu

Soili Mäkimurto-Koivumaa, FT, yliopettaja, YAMK-osaamisryhmä, Lapin ammattikorkeakoulu

Asiasanat: ylempät ammattikorkeakoulututkinnot, kehittäminen, uudistaminen

Kehittyvä ylempi korkeakoulututkinto

Master eli ylempi ammattikorkeakoulututkinto on tunnistettu innovaatioksi suomalaisessa korkeakoulujärjestelmässä. Master-tutkinnon opiskelijamäärien odotetaan kasvavan lähivuosina ammattikorkeakouluissa valtakunnallisesti. (Ammattikorkeakoulujen maisterikoulutus...2016, 9-10; Mäki, Vanhanen-Nuutinen & Kotila 2017, 5-12.) Myös korkeakoulujen rahoitusmallin mukaan ylempien ammattikorkeakoulututkintojen (YAMK) painoarvo lisääntyy, jolloin kehittämistyöhön on syytä panostaa (OKM 2018b). Ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja kuvaillaan tehokkaina ja joustavina. Ne ovat 60–90 opintopisteen laajuisia tutkintoja, joita opiskelijat yleisesti suorittavat työuran ohessa sivutoimisesti (Report on the referencing...2018,19–20). Tutkintojen joustavuudella vastataan työelämän nopeisiin muutoksiin, korkean osaamistason tehtävien lisääntymiseen ja siten työelämän ja osaamisen uudistamiseen. Korkeakoulut tulevatkin tulevaisuutta ennakoiden tarjoamaan nykyistä enemmän jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia ja asiantuntijuuden kehittämistä yksilöllisesti elämän eri tilanteisiin (Korkeakoulutus ja tutkimus 2030-luvulle...2019,16).

Vuoden 2020 alusta voimaan tulevat ammattikorkeakoululain muutokset muuttavat nykyisiä kelpoisuusvaatimuksia YAMK-tutkintoon. Jatkossa YAMK-opintoihin opiskelijaksi ottamisen edellytyksenä on vähintään kahden vuoden työkokemus asianomaiselta alalta ammattikorkeakoulututkinnon tai muun soveltuvan korkeakoulututkinnon jälkeen, kun vaatimus edeltävästi on ollut vähintään kolme vuotta. Opiskelijaksi voidaan ottaa myös hakija, jolla ammattikorkeakoulu katsoo olevan riittävät tiedot ja taidot opintoja varten muutoin kuin, että

hakija on suorittanut soveltuvan ammattikorkeakoulututkinnon tai muun soveltuvan korkeakoulututkinnon. (Ammattikorkeakoululaki 2014/932/25§.) Aikaisemmin on esimerkiksi opistoasteen tutkinnon suorittaneelta edellytetty tutkinnon päivittämistä AMK-tutkintoon ennen YAMK-tutkintokelpoisuutta.

Lapin ammattikorkeakoulun ylempää ammattikorkeakoulututkintoa kehitetään linjassa niihin teemoihin, jotka määrittävät Suomen tulevaisuuden tahtotilaa laadukkaasta, vaikuttavasta ja kansainvälisestä korkeakoulutuksesta. Jatkuva oppiminen joustavasti elämän eri tilanteissa mahdollistuu erilaisilla yksilöllisillä opintopoluilla, koulutustarjonnalla ja tutkinnoilla. Koulutusta kehitetään erityisesti opiskelijälähtöisesti, mutta samalla vahvasti muuttuvan toimintaympäristön, erityisesti arktisen alueen osaamistarpeet ennakoiden ja huomioiden. Digitaalisuuden ja avoimuuden ymmärretään uudistavan opetusta, oppimista, tutkimus- ja innovaatiotoimintaa. (Korkeakoulutus ja tutkimus 2030-luvulle... 2019, 3, 22.) Nämä oppimista ja opiskeluympäristöä läpileikkaavat teemat viitoittavat kehittämistyötä. Lapin kehittäjäkoulu -hanke arktisena Master School toimijana on osaltaan uudistamassa suomalaista korkeakoulutusta ja vastaa muutostekijöiden tuomiin haasteisiin.

Strategia kehitystyön taustalla

YAMK-koulutusten kehittämistyö kytkeytyy Lapin ammattikorkeakoulun strategiaan, joka on valmisteltu laajan yhteistyön tuloksena. Lapin ammattikorkeakoulun strategia koostuu viidestä painoalasta, joita ovat turvallisuusosaaminen, etäisyyksien hallinta, luonnonvarojen älykkään käytön edistäminen, arktinen yhteistyö ja pohjoinen rajaosaaminen sekä palveluliiketoiminta ja yrittäjyys (Linna & Kangastie 2016). Viiden ensimmäisen toimintavuoden aikana neljä edellä mainituista painoaloista kytkettiin johonkin silloiseen eri koulutusaloista koostettuun osaamisalaan ja viides, palveluliiketoiminta ja yrittäjyys, otettiin kaikkia osaamisaloja leikkaavaksi teemaksi. Kaikki strategiset painoalat näkyvät myös YAMK-koulutuksissa. Joillakin koulutuksilla on kiinteä yhteys strategiseen painoalaan (esim. Digiajan palvelujohtaminen ja Palveluliiketoiminta ja yrittäjyys –painoala). Jotkut painoalat liittyvät YAMK-koulutuksiin toimintatavan kautta, kuten esimerkiksi Etäisyyksien hallinnan painoala koulutusten virtuaalikampustoteutusten kautta tai Arktinen yhteistyö ja pohjoinen rajaosaaminen

kansainvälisen YAMK-koulutuksen (International Business Management) sekä kansainvälisen yhteistyön kautta.

Arktisuuden näkökulma painottuu strategiassa ja se näkyy myös ammattikorkeakoulun 2020 visiossa: ” Olemme painoaloillamme arktisen osaamisen edelläkävijä sekä kansainvälisesti arvostettu kouluttaja, kehittäjä ja kumppani.” (Lapin AMK 2019). Arktisuus on siis ammattikorkeakoulun strategiaan perustuva teema, joka näkyy eri tavoin ammattikorkeakoulun valinnoissa niin koulutuksissa, tutkimus- ja kehittämistyössä kuin toimintaympäristölle tarjotussa palvelutoiminnassakin (Linna & Kangastie 2016). Ammattikorkeakoulu haluaa toiminnallaan olla tukemassa pohjoisten alueiden kehittämistä oman osaamisensa ja verkostojensa kautta. Vuoden 2019 alusta käynnistynyt uusi osaamisaluejakoinen organisaatio, joka nivoo yhteen eri koulutusaloja, on edelleen sidottu samoihin strategisiin painotuksiin, mutta nyt arktisuuteen liittyvä painoala koskee läpileikkaavana kaikkia toimintoja ja koulutusaloja. Tämä valinta haastaa etsimään esimerkiksi koulutuksen kehittämistyössä uusia näkökulmia, joilla voidaan edelleen vahvistaa osaamistamme arktisen alueen toimijana ja tukea erottautumista muista kouluttajista myös YAMK-koulutusten kehittämisessä.

Arktisuus, joka käsitteenä on moniulotteinen, voitaneen Lapin ammattikorkeakoulun toimintojen näkökulmasta kytkeä maantieteelliseen sijaintiin napapiirin pohjoispuolisella alueella. Alue tarjoaa monia mahdollisuuksia kehittää koulutusta ja osaamista, jolla pyritään vastaamaan ympäristöstä tuleviin haasteisiin, kuten esimerkiksi ilmastonmuutos ja sen näkyminen arktisten alueiden elinkeinoissa ja –olosuhteissa. Lapin ammattikorkeakoulun sijaintia arktisella alueella voidaan hyödyntää myös YAMK-koulutusten kehittämisessä. Toisaalta, ammattikorkeakoulu sijoittuu Suomen 23 ammattikorkeakoulun joukossa kooltaan keskikastiin noin 5500 opiskelijallaan. Ammattikorkeakoulun koko vaikuttaa sen käytössä oleviin resursseihin ja kannattanee huomioida myös koulutustarjonnan rakentamisessa. Suurilla ammattikorkeakouluilla on erilaiset edellytykset palkata jatkotutkinnon tehneitä ja hyödyntää heidän osaamistaan mielekkäällä tavalla. Jotta YAMK-koulutukset voidaan suunnitella ja toteuttaa laadukkaasti eurooppalaisten tutkintojen viitekehyksen tasolla EQF7 (European Qualifications Framework), tarvitaan riittävästi jatkotutkinnon tehneitä henkilöitä. Mitä laajempi koulutusvalikoima on, sitä enemmän tarvitaan myös eri alojen tutkijakoulutuksen saanutta henkilöstöä.

Strategiatyötä tehdään parhaillaan myös Lapin korkeakoulukonsernissa, jonka vahvuuksiksi on nimetty arktinen kestävä kehitys, ympäristö ja luonnonvarat sekä pohjoisen yhteiskunnan muutos ja hyvinvointi. Strategiatyön yhteydessä on tunnistettu keskeisinä muutosajureina muun muassa arktisuuden vetovoima, nopeasti muuttuvat osaamistarpeet ja digitalisaatio. Lapin korkeakouluyhteisön halutaan tulevaisuudessa olevan kansainvälinen ja uudistumiskykyinen luova edelläkävijä. Edellä kuvatut asiat sopivat hyvin yhteen myös Lapin AMKin YAMK-koulutusten kehittämisen tavoitteisiin, joihin Lapin kehittäjäkoulu -hankekin keskittyy.

Lapin kehittäjäkoulu -hanke

Lapin kehittäjäkoulu -hanke on Euroopan Sosiaalirahaston (ESR) rahoittama kansallinen kehittämishanke. Sen tavoitteena on kehittää ja tuottaa opiskelijalähtöinen, monialainen ja digitaalisuutta monipuolisesti hyödyntävä YAMK-tutkintokoulutusmalli. Tutkintokoulutusmalli tarkoittaa YAMK-tutkintoon johtavaan koulutukseen suunniteltua mallia. Tavoite konkretisoituu neljän eri toimenpiteen kautta: 1) vaihtoehtoisista opintokokonaisuuksista muodostuvan virtuaalisen opintotarjottimen muodostaminen, 2) työelämäyhteyksien vahvistaminen Visiting Professors toimintaa lisäämällä ja vahvistamalla, 3) työn opinnollistamista kehittämällä sekä 4) varsinaisen YAMK-tutkintokoulutusmallin kehittämisellä.

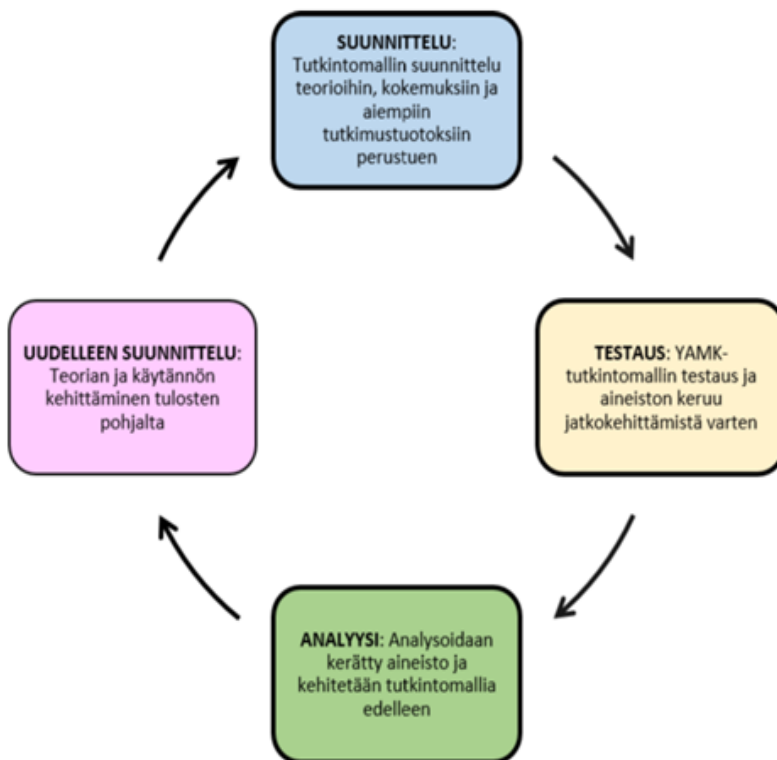
Lapin kehittäjäkoulun virtuaalisen opintotarjottimen tarkoituksena on tarjota verkko-opintoina vaihtoehtoisia opintojaksoja, joista opiskelija voi valita itselleen sopivimmat vaihtoehdot. Ensimmäiset uudet vaihtoehtoiset opintojaksot toteutetaan jo keväällä 2019, joita ovat Ennakoiva johtaminen, Vastuullisesti kestävä johtaminen sekä Kehittävä yrittäjäyys. Loput opintojaksot toteutetaan keväällä 2020. Hankkeen tavoitteena on myös Visiting Professors toiminnan vakiinnuttaminen osaksi YAMK-koulutusta siten, että työelämän edustajat olisivat mukana opintojen suunnittelusta sen toteutukseen. Työelämän edustajat tuovat ajantasaisen näkemyksen työelämän osaamisvaatimuksista sekä toimivat linkkinä koulutusorganisaation ja työelämän välillä. Toimenpide kolme liittyy työn opinnollistamisen kehittämiseen, jolla tarkoitetaan opiskelijan työssä tai harrastuksissa hankkiman osaamisen tunnistamista ja tunnustamista eri tavoin. Näiden toimenpiteiden kautta hankkeen tavoitteena on luoda opiskelijalähtöinen, monialainen uusi ja arktinen tutkintokoulutusmalli, joka kokoaa yhteen hankkeen aikana luodut ja

testatut hyvät käytännöt toimivaksi kokonaisuudeksi. Tutkintokoulutusmalli toteuttaa osaltaan myös Lapin ammattikorkeakoulun strategiaa.

Pilottiryhmänä toimii Lapin ammattikorkeakoulun Digiajan palvelujohtamisen (YAMK) monialainen koulutus ja sen noin kolmekymmen henkinen opiskelijajoukko. Koulutus järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 2017, ja on ollut suosittu siitä lähtien. Koulutuksissa esille nousseet kehittämistarpeet sekä yhteiskunnallinen tilanne toimivat uuden mallin suunnittelun pohjana. Lapin ammattikorkeakoulun ja koulutusohjelman pienuus mahdollistavat ketterän suunnittelun ja toteuttamisen, ja sitä kautta ajan hengessä elävän ja innovatiivisen tutkintokoulutusmallin toteuttamisen. Uusi malli on tarkoitus saada valmiiksi syksyllä 2020 aloittavalle ryhmälle.

Kehittämismenetelmä

Uusi tutkintokoulutusmalli toteutetaan design-perustaisen tutkimuksen vaiheita hyödyntäen (ks. kuvio 1).

Kuvio 1. Design-perustaisen tutkimuksen vaiheet Lapin kehittäjäkoulu -hankkeessa (Brown 1992; Design-based research Collective 2003).

Design-perustainen tutkimusmenetelmä perustuu suunnittelu-, toteutus-, analyysi- ja uudelleen suunnitteluvaiheisiin. Design-perustaisen tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa malli suunnitellaan teorioihin ja aikaisempaan tietoon perustuen. Lapin kehittäjäkoulu -hankkeessa suunnittelun apuna on myös Digiajan palvelujohtamisen -koulutuskokonaisuuden palautteissa ja kokemuksissa esille nousseet kehittämistarpeet sekä laajemmin toimintaympäristön muutokset. Suunnitteluvaiheen jälkeen mallia testataan käytännössä ja kerätään aineistoa jatkosuunnittelun tueksi. Lapin kehittäjäkoulu -hankkeessa vaihtoehtoisia opintoja ja tutkintokoulutusmallia testataan Digiajan palvelujohtamisen koulutuksessa. Tämän jälkeen kehittämisen tueksi kerättyä aineistoa analysoidaan ja mallia sekä opintojaksoja kehitetään edelleen. Design-perustaiselle tutkimusotteelle on tyypillistä, että syklit toistuvat niin monta kertaa, kunnes on päästy tyydyttävään ratkaisuun. Lapin kehittäjäkoulu-hankkeen tavoitteena on kuitenkin tuottaa ainutlaatuinen, arktinen tutkintokoulutusmalli vuoden 2020 loppuun mennessä.

Kohti lappilaista tutkintokoulutusmallia

Lapin kehittäjäkouluun tavoitteena on kehittää aito, arktinen tutkintokoulutusmalli vastaamaan erityisesti arktisen alueen osaamistarpeisiin ja jatkuvan oppimisen haasteeseen. Käynnissä oleva työn murros edellyttää myös koulutuksen tarjonnan joustavuuden merkittävää lisäämistä (OKM 2018a), johon hankkeessa pyritään työn opinnollistamista lisäämällä ja opintotarjotinta monipuolistamalla. Lapin kehittäjäkoulussa luotavan tutkintokoulutusmallin tavoitteena on edesauttaa opiskelijaa pääsemään käsiksi tarvitsemaansa ylempään ammattikorkeakoulutukseen selvästi nykyistä helpommin myös työn ohessa ja sen aikana.

YAMK-koulutusten kehittämisestä ja toteuttamisesta vastannut ryhmä visioi jo keväällä 2015, että tulevaisuudessa Lapin AMKin ylempien ammattikorkeakoulututkintojen koulutuksia kuvaa parhaiten ilmaisu: Älykäs arktinen etäisyyksien haltija. Tämä visio sopinee myös Lapin kehittäjäkoulussa toteutuvan YAMK-tutkintokoulutusmallin motoksi. Lapin sovellus Master Schoolista tuottaa osaamista, joka arktisesta suunnasta täyttää erinomaisesti Eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä määritellyt osaamistasokuvaukset (European Qualifications Framework). YAMK -koulutusten kehittäjinä ja uudistajina rohkenemme esittää, että Lapin mallin

suorittaneella on juuri sitä huippuosaamista, mitä EQF7 tason saavuttanut tietää, ymmärtää ja pystyy tekemään.

Lähteet

Ammattikorkeakoulujen maisterikoulutus osaamisen uudistajana ja kansallisena koulutusinnovaationa. 2016. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n selvitys YAMK-tutkintojen rakenteellisesta kehittämisestä. Ammattikorkeakoulun rehtorineuvosto Arene ry: Helsinki.

Ammattikorkeakoululaki 932/2014. Haettu 21.2.2019.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140932>

Asetus ammattikorkeakouluista. 1129/2014. Haettu 21.2.2019.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141129>

Brown, A. L. 1992. Design experiments: Theoretical and methodological challenges in creating complex interventions in classroom settings. *Journal of the Learning Sciences*, 2, 141–178.

Design-based Research Collective. 2003. Design-based Research: An emerging paradigm for educational inquiry. *Educational Research*, 32, 5–8.

European Qualifications Framework: Descriptors defining levels in the European Qualifications Framework (EQF). <https://ec.europa.eu/ploteus/content/descriptors-page>. Haettu 25.3.2019.

Kohti maailman parasta korkeakoululaitosta. 2016. Arenen Rakenteellisen kehittämistyöryhmän raportti. Ammattikorkeakoulun rehtorineuvosto Arene ry: Helsinki.

Korkeakoulutus ja tutkimus 2030-luvulle VISION TIEKARTTA. 2019. Haettu 21.2.2019.

https://minedu.fi/documents/1410845/12021888/Korkeakoulutus+ja+tutkimus+2030-luvulle+VISION+TIEKARTTA_V2.pdf/43792c1e-602a-4776-c3f9-91dd66ba9574

Lapin AMK. 2019. Arktisuudesta elinvoimaa. Haettu 2.4.2019

<https://www.lapinamk.fi/fi/Esittely/Lapin-AMKin-strategia> .

Linna, E. & Kangastie, H. 2016. Pohjoista tekoa. Lapin ammattikorkeakoulun strategia ja profiloituminen. Sarja B: Raportit ja selvitykset , 1. Lapin ammattikorkeakoulu, Rovaniemi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2018. Luovuutta, dynamiikkaa ja toimintamahdollisuuksia ehdotus ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen rahoitusmalleiksi vuodesta 2021 alkaen.

Mäki, K., Vanhanen-Nuutinen, L. & Kotila, H. 2017. AMK-MAISTERI - Työelämän moniosaaja. Haaga-Helium julkaistut, Helsinki.

OKM 2017. Korkeakoulutus ja tutkimus 2030-luvulle Taustamuistio korkeakoulutuksen ja tutkimuksen 2030 visiotyölle. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 44.

OKM 2018a. Jatkuvan oppimisen Suomi. Osaamisen tulevaisuuspaneelin kannanotto 13.3.2018. <http://minedu.fi/documents/1410845/7127789/Jatkuvan+oppimisen+Suomi.+Osaamisen+tulevaisuuspaneelin+kannanotto/65054d4e-122e-46da-8fdf-f5795c57f188/Jatkuvan+oppimisen+Suomi.+Osaamisen+tulevaisuuspaneelin+kannanotto.pdf>. Haettu 20.2.2019.

OKM 2018b. Luovuutta, dynamiikkaa ja toimintamahdollisuuksia. Ehdotus ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen rahoitusmalleiksi vuodesta 2021. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja:35.

Report on the referencing of the Finnish National Qualifications Framework to the European Qualifications Framework and the Framework for Qualifications of the European Higher Education Area. 2018. The Finnish National Agency for Education. https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/finqf_referencing_report_12_april_2018.pdf. Haettu 25.3.2019.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

